

JOSEP FONT I GUMÀ, ARQUITECTE PENEDESENC

RESUM

Aquest 2011, l'hospital de Sant Joan Baptista de Sitges compleix cent anys. L'any 1911 l'arquitecte Josep Font i Gumà iniciava les obres d'un dels edificis més rellevants de l'arquitectura sitgetana. Aprofitant aquesta efemèride, l'administració de l'hospital va fet diversos actes entre els quals una conferència de record a l'arquitecte que va rebre l'encarrec municipal de fer-nos el nou hospital.

ABSTRACT

The recent publication of Antoni Martorell, Ramon Esclasans and Claudi Mas' book on the 19th Century in the Penedès Area, as a result of the call made by the Centre Catalanista Vilafranquí led us to debate about the existence of this organisation based in Vilafranca and also about other activities that took place during the first third of the 20th Century in such a beam of culture like the Niu d'Art.

Font va néixer a Vilanova i la Geltrú el 23 de gener de 1859 i hi va morir un trist 4 de juliol de 1922. Obtingué el títol d'arquitecte l'any 1885 i obrí despatx amb el seu amic i company de carrera Antoni Maria Gallissà. Ambdós col·laboraren amb els ja reconeguts arquitectes Lluís Domenech i Montaner, Francisco Rogent, Fernando Romeu i Elies Rogent, com a director, en les obres de l'Exposició Universal de 1888 i acabada l'exposició, Font i Gallissà romangueren al costat de Domenech, que va instal·lar un taller a l'edifici cafè-restaurant "el Castell dels tres dragons" on "tractavam de restaurar arts y procediments; fundicions de bronzes y ferros forjats, terras cuitas y dauradas a la valenciana; repujats de metall, alicatats de majòlica, talla de fusta y escultura decorativa que's feyan allavoras rudimentaris o molt malament".

Font, per tant, es forma i aprén de la mà dels grans arquitectes modernistes. Oriol Bohigas el situa en el grup de la primera generació, que seguí, diu, les directrius de Gaudí i Domènech i Montaner. El jove arquitecte, però, ben aviat va crear el seu estil propi, que al llarg de la seva carrera professional anà evolucionant. Les primeres obres pertanyen plenament a l'estil medievalitzant, però ja cap a principis del segle XX evoluciona vers un estil més senzill i línies rectes, de fet Josep M Ràfols el classifica com a capdavantier de l'estil populista, corrent que es caracteritza per seguir les pautes de la masia catalana tradicional i les senzilles cases de mariners, que Font tant admirava ("Allò sí que és una masia! Una casa d'aquí), i el condueix cap al canvi d'estil iniciat a mitjans dels anys deu, en l'anomenada Catalunya Noucentista.

Un exemple d'aquest estil populista el veiem a mas Roquer, avui camping Vilanova.

Mas Roquer

De fet l'estil de Font i Gumà un cop se l'hi coneix es pot resumir en: ús de l'obra vista amb maó com a base en els marcs de finestres, portes i cantoneres - estil mudéjar - (gòtic musulmà o nazari) ; ús de la rajola com a base decorativa de les façanes i interiors i línies rectes i façanes llises .

Detall de la casa Murada, la Gornal

La seva arquitectura modernista és equilibrada, harmònica, no gens extremada, marcada per unes arrels de formació eclèctica. Aquests trets dels seus projectes arquitectònics permeten a Font i Gumà, sempre a l'aguait de les noves tendències, una tranquil·la transició cap al noucentisme no pas marcada per cap canvi sobtat, sinó producte d'influències que són un nou bany exterior a les concepcions arquitectòniques bàsiques que Font i Gumà havia tingut sempre. Hi ha, doncs, una manifestació d'uns trets constants, constitutius de l'estil personal de Font i Gumà.

Un dels trets característics que introdueix el modernisme és l'àmplia utilització de diversitat de materials (ceràmica, ferro, vidre, fusta, etc) que, culturalitzats pel disseny estilístic, formen un tot. Mai com en el Modernisme tots els elements de les construccions i habitatges havien participat d'una mateixa concepció estètica. Mobles, baranes, balcons, finestres, paviments... tots els racons de la casa resten impregnats de l'esperit que l'arquitecte vol infondre a la seva obra. En l'etapa industrialitzadora que es vivia els oficis artesanals estaven ja en decadència, és a través de la demanda que a partir de llavors realitzarien els arquitectes que es van revitalitzar. Font a part d'usar aquests materials, va dissenyar rajoles per a diferents bòbiles, com per exemple "la casa Pujol y Baucis" i la casa de mosaics "Escofet y Tejera", realitzà el 1905 el disseny d'uns plafons ceràmics amb el Pare Nostre per a un grup de peregrins catalans a Terra Santa i és el primer estudiós de la rajola vidriada catalana i valenciana, estudi que publicà en dues obres, la més important *Rajolas valencianas y catalanas* (1905, tallers Oliva de Vilanova i la Geltrú).

La producció arquitectònica de Josep Font i Gumà va ser força considerable. Les seves actuacions s'escampen bàsicament per la nostra comarca (especialment a Sitges, Ribes, i Vilanova i la Geltrú), per l'Alt i el Baix Penedès, per la ciutat de Barcelona, el Baix Llobregat i altres indrets peninsulars com la ciutat de Granada i fins i tot una instal·lació per a la societat Santacana i cia de Vilanova i la Geltrú a Chicago.

Elm de la Font de la plaça dels Carros

És impossible referenciar-les totes, però per convidar a conèixer la seva obra citem:

Garraf:

- Ribes: can Miret de les Torres (1898-1900); Hospital del Redós (1901-1902); ampliació de can Jove (1904); La Font de la pl de la Font (1906).
- Sitges: l'hospital de sant Joan (1910-1915); Planta del cementiri (1911); casa Urgell (1912); Font pública per al Cap de la Vila, avui a la pl Espanya (1915).
- Vilanova i la Geltrú: Font de la plaça Soler i Gustems (pl. dels Carros) 1892, Font que inaugura el modernisme vilanoví; capella lateral de la casa d'Empara (c/ Llibertat) 1892; Ampliació de l'hospital de sant Antoni Abat (1906-8).
- Elm de la Font de la plaça dels Carros.
- Reforma de la casa d'Empara (1897); Fàbrica Pirelli (1901-1902).

Alt Penedès:

- Torrelles de Foix, la nova parroquia, 1893.
- Vilafranca del Penedès, la desapareguda Trona de l'església de sant Francesc.

Casa Murada

Baix Penedès

- La Gornal, la casa Murada (1899)
- Casa Murada

Barcelona:

- Altar de la Trinitat de Santa Maria del Mar (1903), obra conjunta amb Antoni m Gallissà, destruït el 1936.
- Argentona: xalet (1903).
- Pineda de Mar: capella de Sant Rafael (1908).

Argentona:
casa Batlló.

I no puc acabar sense esmentar l'home compromès amb el seu país, amb aquella Catalunya naixent, Font participà de la redescoberta del patrimoni cultural català; fou polític i el trobem a Manresa signant les “bases”; presidint la junta de museus i un llarg etcètera i sobretot, sobretot cal recordar el seu magnífic i generós gest de cedir la seva estimada col·lecció de rajoles antigues al museu d'art de Catalunya a canvi que la junta de museus restaurés el Castell de la Geltrú, aquella acrópolis geltrunenca habitada per les rates i que queia a trossos. Font fent-se ressó de la crida al “Diari de Vilanova” ens ha deixat aquest llegat, només per això Vilanova l'ha de recordar i de retruc tothom que estima el patrimoni nacional.